

ସେଇକି ଆସନଗୁଡ଼ି

ଶ୍ରୀ ଭବନାମାଳା

ପ୍ରକ୍ତ ପ୍ରକାଶନ— ଦ୍ଵିତୀୟ ଅବଦାନ ।

ଯେ କଳି ଆସଇ ଫୁଟି

ଶ୍ରୀ ଭବାନୀ ପ୍ରସାଦ ଦେଉ

ପ୍ରକାଶକ :—

ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ବର୍ମା, ଡି.ଏସ୍.ସି.

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ—୧୫୦

୧୯୫୧

ପ୍ରଚ୍ଛଦ ପଟ:—

ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ କାବୁନ୍‌ଗୋ , ବି. ଏ .

ଦଶ ଅଶୀ

ଉତ୍ସର୍ଗ

ମୋର ବାଲ୍ୟବଧୂ :

ଟିକିଲିର ଯୁବରାଜ

ସ୍ବର୍ଗୀୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ

ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶରେ ।

ଲେଖକ ।

ପ୍ରଭାତ ପ୍ରକାଶନୀର ଅବଦାନ

ରଜା ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ବର୍ମାଙ୍କ —

ସପନ ତରୀ

କବିତା କୁସୁମର ଅଭିନବ ଗୁଚ୍ଛ ।

ମୂଲ୍ୟ ବାର ଅଣା ।

ଶ୍ରୀ ଭବାନୀ ପ୍ରସାଦ ଦେଉଳଙ୍କ—

ମୋକଳି ଆସଇ ଫୁଟି

ଦରଫୁଟା କଢ଼ିର ମନଭୁଲ ମର୍ମର ଗଳ୍ପ ।

ମୂଲ୍ୟ ଦଶ ଅଣା ।

ଶ୍ରୀ କପିଳେଶ୍ବର ଦାସ, ଏମ୍ . ଏ ., ବି . ଭି . ଡି .ଙ୍କ—

ଜୀବନ ଚିନ୍ତା

ଲବ୍ଧପ୍ରତିଷ୍ଠ ସାହିତ୍ୟିକଙ୍କ ନିଶ୍ଚଳ ଲେଖନୀ ନିୟତ

ପ୍ରବନ୍ଧ ମାଳା ।

ପୂଜା ପୂରସ୍କାର

ବିଜୟ ଦଶମୀ ।

ହିନ୍ଦୁ ସନ୍ତାନର ଏ ଗୋଟିଏ ପର୍ବ ଦିନ । ସାଧା ରାଣୀର
କମଳାୟୁ ଧୂମିଳ ଅବଗୁଣ୍ଡନ ତଳେ ବସୁଧା ଅତି ପ୍ରସନ୍ନ
ଦିଶୁଥାଏ ।

ବଡ଼ ଦିନ ଛୁଟି । ଘରକୁ ନଯାଇ ଡ୍ରୋଷ୍ଟେଲରେ ରହି-
ଯାଇଛି । ସହପାଠୀ କଲେଜ ଛାତ୍ର ସମସ୍ତେ ପଢ଼ା ଉପଲକ୍ଷରେ
ସେ ପାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ । କିନ୍ତୁ ମୋର ମନରେ ଟିକିଏ
ଆନନ୍ଦ ନଥାଏ । ସତାବନ ନମ୍ବର ଛୋଟ କୋଠରୀରେ ବସି
ଏଣୁ ତେଣୁ କେତେ ଭାବୁଥାଏ, କଲନା ନାହିଁ । ଟେବୁଲ୍‌ର
ବହି ଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିଲା । ଚୌକିରୁ ଧଉଳିକନା
ଉଠି ବହି ଗୁଡ଼ାକୁ ତଳେ ଜୋରରେ ଛେଚି ଦେଲି-ବିରକ୍ତିରୁ ।

ଏପରି କାହିଁକି କରେ--ଗୋଟିଏ କାରଣରୁ । ଅସଲ କଥାଟି ହେଉଛି ପଇସା ଅଭାବ । ପଇସା କ'ଣ କରି ନ ପାରେ ? ପଇସା କରେ--ଅମୀର, ଆଉ ଘଡ଼କେ ଫକୀର । ମୋର ଅବସ୍ଥା ଆଜି ଅମୀର ନୁହେଁ--ଫକୀର । ଆଜି ଯେ ଦିନରେ କିଏ ନେତେ ମଉଜ ମଜଲିସ୍ କରୁଛି , କିଏ କାହାକୁ ପୂଜା-ଉପହାର ଦେଉଛି , କିଏ ଦୋକାନରୁ ମିଠାଇ କଣି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବାଣିବାରେ ଲାଗିଛି , ଆଉ କିଏ ନୂଆ ବେଶ-ଭୂଷା ପିନ୍ଧି ଘାତୁର ଖାନ୍ଦ ଉପରେ ହାତ ପକାଇ ଗୁଣ୍ଠୁ ଗୁଣ୍ଠୁ ସ୍ଵରରେ ଗୀତ ଗାଇ ଚାଲି ଯାଉଛି--ଇମିତି କେତେ କ'ଣ ଚାଲିଛି, ତା'ର ହସାବ ନାହିଁ । ମୋର ଭାଗ୍ୟରେ ଖଦି ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧିବାକୁ କିମ୍ବା ପେଟ ପୂରାଇ ଖଣ୍ଡେ ଖାଇବାକୁ ନାହିଁ । ଏହା ମୋର ଭାଗ୍ୟ ! କପାଳକୁ ବାହୁନି କାନ୍ଦିବା ପାଇଁ ଅଦୃଷ୍ଟ ଶିଖାଇଛି ।

ମୋର ବାପ--ମା ତ ପିଲା ଦିନରୁ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଉ କାହା ପାଖରେ ମାନ--ଅଭିମାନ କରିବ ? ମୋର ଦାଦା ଜଣକ ଜମି-ବାଡ଼ି ବୁଝା-ସୁଝା କରି ମୋର ପଢ଼ା ପାଇଁ ଦଶ-ପନ୍ଦର ଅତି କଷ୍ଟରେ ଦେଉଛନ୍ତି--ତାଙ୍କ ପାଖରେ କ'ଣ ଅଭିମାନ କରିବ ? ନା--ନା--ଭାବୁଥାଏ , ମୁଁ ନ ଥିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋ ପାଇଁ ସେ ଦଶହରା ଖର୍ଚ୍ଚ କିପରି ପଠାଇବେ ? ଏହି ହତଭାଗ୍ୟ ନିୟତିରେ କେତେ କଣ ଶୁଣିବାକୁ ଅଛି, ଦେଖିବାକୁ ଅଛି, ସହବାକୁ ଅଛି--ତାହା କିଏ ଆନ କରିବ ?

ଏପରି କେତେ କଣ ଭାବୁଛି, ମୋର ଆଦୌ ଖିଆଲ ନାହିଁ । ସମୁଦ୍ରର ଡେଉଁ ଉପରେ ଡେଉଁ ଆସି ଯେପରି ଉଭେଇ ଯାଏ, କଳା-ମେଘରେ ବିଜୁଳି କ୍ଷଣେ ଦେଖା ଦେଇ ଯେପରି ଲୁଚିଯାଏ—ସେଇପରି ମୋର ଭାବନା ଦୂଠାର୍ ଆସି କେଉଁ ସୁଦୂର ସାଇଜର ଲୀନ ହୁଏ—ତାହା କଳନା କରି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜ ନଇଁ ଆସିଲା ।

ସବୁଜ ପ୍ରାନ୍ତର ଉପରେ ଦଶମୀ ରୂନ୍ଦର ରୂପେଲୀ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ରୁଦ୍ଧ ବାତାୟନ ମାର୍ଗରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣାଲୋକ-ରେଖା ଆସି ମୋର ଛାତି ଉପରେ ଯେତେବେଳେ ପଡ଼ିଲା ମୁଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ଭାବିଲି—କେତେ ସମୟ ହେଲା ମୁଁ ଏପରି ବସି ରହିଲିଶି !

ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଶରତ ଆସି ମୋର ପଛଆଡ଼େ ଠିଆ ହୋଇ ହସ ହସ ହୋଇ କହିଲା, ‘ଗିରିନ୍, ଏତେବେଳେ ଯାଏ ବସିଛୁ ! ଆଜି ପରା ଦଶହରା । ଆ, ଦେବୀଙ୍କୁ—ଦର୍ଶନ କରି ଆସିବା ।’

‘ଦଶହରା’ ପଦଟି ଶୁଣି ବିରକ୍ତ ଅନୁଭବ କଲି । ତଥାପି ମନ କଥା ମନରେ ମାରି କହିଲି, ‘ନାହିଁ ଭାଇ, ମୋର ଦେହଟା କମିତି ଖରାପ ଲାଗୁଛି, ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ—କ୍ଷମା କରିବୁ । ତୁ ଯାଇ ଦର୍ଶନ କରି ଆ ।’

ଶରତ୍ ରୁଲିଗଲା ।

ଢ଼େରେ ବାଜିଲା ସାତ । ‘ଲାଇଟ୍’ଟି ଲଗାଇ ଡାଲେ ପାଣି ଢଳ ଢଳ ପିଇଗଲି । ନିକଟରେ ପଡ଼ୁଥିବା ବହୁ ପରୁଣା ଆରମ୍ଭ-ଚୌକି ଟା ଉପରେ ଅବଶ ଶରୀରଟାକୁ ଡାଳି ଦେଲି

ମନରେ ଶାନ୍ତି ଆଣିବା ପାଇଁ ।

ଛୁଇ ନଦ ଲାଗିଗଲା ।

ବାହାରେ ‘ମୋଟର ହର୍ଷ୍ଟ୍’, ଶବ୍ଦରେ ଚମକି ଉଠିଲି ।
ଅହେତୁକ ଭାବରେ ‘ଇକନମିକ୍ସ୍’ ବହିଟା ଧରି ଏପାଖ ସେପାଖ
ଲେଉଟାଉଛୁ—ମୋର ପଛ ଆଗୁ ନେହି ଆସିଲା ପରି ବୋଧ
କଲି । ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଖେତ ପୁଅ—ପରିଚିତା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।

ସେ ହସ-ହସ ମୁଖରେ ନମସ୍କାର କଲା । ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ତ-
ନନ୍ଦନ ଜଣାଇ ସାମନାର ଚୌକଟିକୁ ଦେଖାଇ ଅନୁରୋଧ
କଲି, ‘ବସ ।’

ସେ ବସିଲା ।

ଏତେ ରାତିରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ମୋ ନିକଟକୁ କାହିଁକି ଆସିଲା?
ସେ ବଡ଼ ଘରର ଝିଅ-ଆଉ ଅବବାହିତା । କିଏ ଦେଖିଲେ
କ’ଣ ଭାବିବେ—ଏତ କଲେଜ୍ ଡ୍ରୋଷ୍ଟେଲ୍—ଛାତ୍ର ମାନଙ୍କ
ଟାହୁଲି-ଟାପର ସ୍ଥାନ । ଯଦି ବା କିଏ ଦେଖେ ?—ଏହିପରି
କେତେ ଭାବନା ମୋର ହୃଦୟକୁ ଆଦାତ କଲା ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ମୋର ଭାବନା-ସ୍ରୋତରେ ବାଧା ଦେଇ
କହିଲା, ‘ଆପଣ ଭଲ ଅଛନ୍ତି? ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ଦେଖା-
ସାକ୍ଷାତ ନଥିଲା । ଆଜି ମୋର ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ । ଭାବିଥିଲି,
ଆପଣ କେଉଁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଥିବେ ।’

—‘ହଁ, ଧନ୍ୟବାଦ ! ତମେ କିପରି ?’

—‘ଏକ ରକମ ଭଲ-’

ତହୁଁ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି, ‘ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ତମେ
ଏତେ ରାତିରେ କୁଆଡ଼େ ?’

—‘ଆପଣଙ୍କୁ ଥରେ ଦେଖି ଯିବାକୁ ।’

—‘ଓଃ, ଏ ହତଭାଗ୍ୟକୁ ଦେଖି ବା ତୁମର ଲାଭ କ’ଣ ? ତମେ ବଡ଼ ଦରର ଝିଅ—ମୁଁ ପୁଣି ଗରୀବ ! ତଥାପି ମୋ ପ୍ରତି ଦୟା ରଖିଛ—ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ! ଧନ୍ୟବାଦ !’

—‘ଶିରିଶ୍ ବାବୁ, ଆପଣ କ’ଣ ଇମିତି କହୁଛନ୍ତି ! ଦୁନିଆରେ କିଏ ବଡ଼, କିଏ ଯାନ ? ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ଆପଣ ଜାଣି-ଶୁଣି ସୁଦ୍ଧା ଏପରି କହିବା ଅସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ କି ?’

ଟିକିଏ ହସି ତୁନି ହେଲା ।

ଠନ୍ ଠନ୍ ବାଜିଲା ଦଶ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଚୌକରୁ ଉଠି ‘ବେଗ୍’ରୁ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ସଦୃଶ ପ୍ରକାଶିତ ଗଳ୍ପ ବହି —‘ଉତ୍କଳିକା’ ଓ ‘ବନଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା’—ମୋ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ।

ମୁଁ ସହଗ୍ୟ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲି, ‘ଏ କ’ଣ ?’

ସେ ହସି ନମି ଉତ୍ତର ଦେଲା, ‘ଆଜି ପରା ଦଶହରା ।’

ମନେ ମନେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାକୁ ଶତ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇ କହିଲି, ‘ଧନ୍ୟବାଦ !’

ସେ ଶୁଲିଗଲା ବିଦାୟ ନେଇ ।

ଭାବବଚୀର ଅଭିଷ୍ଟ—ପୁରସ୍କାର ପାଇ ମୋର ଅନ୍ତର ପୂର୍ଣ୍ଣକିତ ହେଲା ।

ଶେଷ ଉପରେ ଆଖି ବୁଜୁ ବୁଜୁ ଅନତି ଦୂରକୁ କାନରେ ପଡ଼ିଲା—ଜଣେ ଚରୁଣୀ ବୀଣା ସଙ୍ଗେ ତାର କଣ୍ଠ-ଝଙ୍କାରକୁ ମିଶାଇ ଲଳିତ ସ୍ଵରରେ ଗାଉଛି—

ନିଅ ଆମ୍ଭେ ପ୍ରିୟ ମୋର ଉପହାର,

ଅଭାଗିନୀ ଗୁହା ଏ କୁସୁମ-ହାର ।

ହତ୍ୟାର ଚିତ୍ରାବଳୀ

ରାତି ସାତେ ଦୁଇଟା ।

ମୁଁ ଆଉ ନିର୍ମଳ କଟକରୁ ଫେରି ମୋର ବସାରେ
ଶୋଇଥାଉ । ମଶା ଯୋଗୁ ମତେ ଆଦୌ ନିଦ ମାଡ଼ୁ ନଥାଏ ।
ଛଟ ପଟ ହୋଇ ଯେପରିରେ ଯିବାକୁ ଥାଏ ।

ହଠାତ୍ ଫୋନ୍‌ଟି କ୍ରାନ୍ତ ବାଜିଲା । ହାଲିଆ ଯୋଗୁ
ଫୋନ୍‌ ପାଖକୁ ଗଲି ନାହିଁ । ଆଖି ବୁଜି ପଡ଼ି ରହିଲି । ପାଞ୍ଚ
ମିନିଟ ପରେ ପୁନଶ୍ଚ ଫୋନ୍‌ଟି ବାଜିଲା । ଭାବିଲି — ଏତେ
ରାତିରେ କା'ର କ'ଣ କାମ ଅଛିଯେ ଏପରି ଥରକୁ ଥର ଡାକୁଛି !
ହଁ ! ଡିଟେକ୍ଟିଭ୍ ହେଲେ ଏପରି ଚରଣି ଘଣ୍ଟା ଖଟିବାକୁ ଯିବ
— ପ୍ରାଣରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । କ'ଣ କରିବ ?
ବାଧା ହୋଇ ଉଠିଲି । ଫୋନ୍‌ ପାଖକୁ ଯାଇ ଶୁଣିଲି ପାଞ୍ଚ ନମ୍ବରରୁ
ଡାକିଲା । ପାଞ୍ଚ ନମ୍ବର ତ ପୁଲିସ୍ ଷ୍ଟେସନର ।

ପଚାରିଲି — ‘କିଏ ?’

ଉତ୍ତର ପାଇଲି, ‘ରଣଜିତ୍ ସିଂହ, ପୁଲିଶ୍ ଇନ୍ସ୍ପେକ୍ଟର୍ ।’

ବୁଝିଲି କିଛି ନା କିଛି କାଣ୍ଡ ଘଟିଛି । ଯିବାକୁ ହେବ । ନ ହେଲେ ସାତେ ଦୁଇଟା ରାତିରେ ପୁଲିଶ୍ ଡାକରା କାହିଁକି ?

ପଚାରିଲି—‘କ’ଣ ଦରକାର ?

ଇନ୍ସ୍ପେକ୍ଟର୍ କହିଲେ, ‘ଶାନ୍ତିପୁରରେ ଭୀଷଣ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ! ଶୀଘ୍ର ଆସନ୍ତୁ । ଦୁହେଁ ଯାଇ ତଦନ୍ତ କରିବା ।’

‘ଭୀଷଣ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ !’—ଚକିତ ହେଲି । ନିଯୋଜିତ ନଦରେ ଶୋଇଥିବା ନିର୍ମଳ ପିଠି ଉପରେ ଗୁପ୍ତାଟିଏ ମାରି ଉଠାଇଲି । ସେ ଆଖି ମଲି ମଲି ଉଠି ପଚାରିଲା, ‘କ’ଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାବୁ ?’

‘ଶାନ୍ତିପୁରରେ ଭୀଷଣ ହତ୍ୟା କାଣ୍ଡ ! ଚାଲ, ଶୀଘ୍ର ସେଠାକୁ ଯାଇ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ।’

ନିର୍ମଳ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥିବା ରିଭଲ୍ଭରଟି ମୋ ହାତକୁ ବଢାଇ ଦେଇ ମୋଟର ଆଣିବାକୁ ଗେରେଜକୁ ଗଲା । ମୁଁ ଏଥି ଭିତରେ ଡାଏରୀଟି ପକେଟ୍ରେ ରଖି ବାହାରକୁ ଗଲି । ଦୁହେଁ ମୋଟରରେ ଚଢ଼ି ପୁଲିଶ୍ ସ୍ଟେସନ ଆଡ଼କୁ ଗଲୁ । ମୋଟରଟି ଯେତେବେଳେ ସେଠାରେ ବନ୍ଦ ହେଲା—ଇନ୍ସ୍ପେକ୍ଟର୍ ସିଂହ ଓ ଆଉ ଦୁଇ ଜଣ ପୁଲିଶ୍ ମୋଟର ନିକଟକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ । ଇନ୍ସ୍ପେକ୍ଟର୍ କୁଁ ଦୁହେଁ ନମସ୍କାର କରି ମୋଟର ରୁ ଓହ୍ଲାଇଲୁ ।

ହଠାତ୍ ଜଣେ ପୁଲିଶ୍ କହିଲା—‘ଆଜ୍ଞା, ଚାଲନ୍ତୁ ଶାନ୍ତିପୁର । ତେର ହେଲେ ସବନାଣ ।’

କହିଲି, 'କ'ଣ ହୋଇଛି କହୁନା କିଆଁ ? ଏଠାରେ ସବୁ ବୁଝିଲା ପରେ ଯିବା । ମିଛଟାରେ କିଛି ନ ବୁଝି ସେଠାକୁ ଯାଇ କ'ଣ କରିବା ?'

ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ବିଳମ୍ବ ନକରି କହିଲେ, 'ଗୁଲୁଲୁ, ସେଠାରେ ତ ଆପଣ ସବୁ ତଦନ୍ତ କରି ଜାଣିପାରିବେ, ଏଠାରେ ମୁଁ ଆଉ କ'ଣ କହିବି।'

ସମସ୍ତେ ମୋଟର ରେ ବସିଲୁ । ନିର୍ମଳ ଖୁବ୍ ଜୋର୍ରେ ମୋଟର ବାହନେଲା । ରାସ୍ତାରେ କେତେ ନଫା, ବନ, ପବିତ୍ର ଡେଇଁ ଦୁଇ ଦଶାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲୁ ଶାନ୍ତିପୁରରେ । ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଜି ବରାଦ କ୍ରମେ ଗାଡ଼ିଟି ବଦଳେଇ ଗୋଟାଏ ଲେନ୍ଦିଆ ରଙ୍ଗ ଦୋ ମହଲା କୋଠା ସାମନାରେ ।

ନିର୍ମଳ ପଚାରିଲା, 'ମର୍ଡର କଣ ଏଠାରେ ହୋଇଛି?'

ଇନ୍ସପେକ୍ଟର କହିଲେ 'ହଁ, ହଁ, ଓଃ ! କି ହତ୍ୟା ! ମୃତ ଜୀବନରେ ଆଜିଯାଏ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଦେଖି ନାହିଁ । ଆଉ ଯେପରି ହତ୍ୟା ହୋଇଛି, ତା'ର ଆଦି ଅନ୍ତ କିଛି ଜଣାଯାଉ ନାହିଁ ।'

ସମସ୍ତେ ମୋଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇଲୁ । ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଫକେଟ୍‌ରୁ ଚାବିଟିଏ ବାହାର କରି ଆଗରେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା କୋଠରୀର ତାଲା ଖୋଲିଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭିତରକୁ ଚାଲିଲୁ । କିଛି ଦୂର ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣିଆ ଅଫିସ୍‌ରୁମ୍ ରେ ଦଇ ପୋଡ଼ା ଶବ୍ଦଟିଏ ପଡ଼ିଛି । ପଚାରିଲି, ଏହି କେସ୍‌ଟା କ'ଣ ତଦନ୍ତ କରିବା କଥା ?

ଜଣେ ପୁଲିସ୍ କହିଲା, 'ଆଜ୍ଞା, ହଁ ।'

ଶବ ନିକଟକୁ ଯାଇ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ତନ୍ତ ତନ୍ତ

କରି ଚାହିଁଲି । ମୁହଁଟି ପୋଡ଼ି ଯାଇଥିବାରୁ ଲୋକଟି କିଏ ଧରା
ଯାଉ ନାହିଁ । ଏ ଭିତରେ ନିର୍ମଳ ଏଣେ ତେଣେ ଖୋଜି ଖୋଜି
ଟେବୁଲ୍ ତଳେ ଥିବା ଛୋଟିଆ ଟିଣ ଟିଏ ଆଣି କହିଲା, ‘ପୂର୍ଣ୍ଣ,
ଦେଖିଲୁ-ଏଥିରେ ପେଟେଟ୍ରାଲ୍ ଥିଲା ପରି ଜଣା ଯାଉଛି । ଟିଣଟି
ଖୋଲି ଦେଖିଲି — ଅଳ୍ପ ପେଟେଟ୍ରାଲ୍ ଅଛି । କିନ୍ତୁ କ୍ଷଣ ପରେ ତୁନି
ରହି ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲି, ‘ଦେଖନ୍ତୁ ଏ
ଶବ୍ଦଟି ନିଶ୍ଚୟ ପେଟେଟ୍ରାଲ୍ ରେ ପୋଡ଼ା ହୋଇଛି ।’

ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ତୁନି ହୋଇ ରହିଲେ ।

ନିକଟରେ ଥିବା ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲି ।
ତା ଉପରେ ଚାରି ଛଅଟି ବହି ଓ କେତେ ଲେଟର୍ ପେପର୍
ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଖଣ୍ଡିଏ ବହି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ନଜର
ପଡ଼ିଲା — ପେପର୍ ଫ୍ରେଇଟ୍ ତଳେ ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟ କାଗଜ
ଉପରେ କଣ ନା ଦୁଇ ଧାଡ଼ି ଲେଖା ହୋଇଛି । କାଗଜଟି
ଆଣି ପଢ଼ିଲି, ଲେଖା ଅଛି — ‘ମୋର କେତେକ ଦରୋଇ ବିଷୟ
ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛି —

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ।’

ଧୃତକନା ଟେବୁଲ୍ ରୁ ଉଠି ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ
ପଚାରିଲି, ‘ସୁରେନ୍ଦ୍ର କିଏ ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ?’

‘ହଁ, ଏ ଘର ପରା ସୁରେନ୍ଦ୍ର । ସେ ଜଣେ ଫୋଟ-
ଗ୍ରାଫର୍ । ସେ ଏଇ ଘରେ ଚୋଟିଏ ପାଖରେ ରହେ; ଅନ୍ୟ
ପାଖଟି କଲିକତା ର ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଭଡ଼ାକୁ ଦେଇ ଥିଲା ।
ତାଙ୍କର ନାଁ ବିପିନବାବୁ । ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ଏଠାରେ ଆଉ
କେହି ଥିବାର କିଏ ଦେଖି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଶୁଣିନାହିଁ ।’

ପଚାରିଲି, ‘ତେବେ ବିପିନ ବାବୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ?’

ସେ କହିଲେ, ‘ବିପିନ୍ ବାବୁ ! କାହିଁ ତାଙ୍କର ତ ଦେଖାନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ସେ ସୁରେନ୍ କୁ ହତ୍ୟା କରି ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଉ ସୁରେନ୍ ନିଜେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଲା ପରି ଲେଖିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଅନୁମାନ କରୁଛି ଏ ଶବଟି ନିଶ୍ଚୟ ସୁରେନ୍ ର ।’

‘ନା,ନା,ଆପଣ ଭୁଲ ବୁଝିଛନ୍ତି । ସୁରେନ୍ କୁ ବିପିନ୍-ବାବୁ ହତ୍ୟା କରି ନାହାନ୍ତି । ଏଥିର କିଛି ଗୁଡ଼ ରହସ୍ୟ ଅଛି ।’
‘ହା କହ — ମୁଁ ପାଇଥିବା କାଗଜ ଟି ତାଙ୍କୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲି ।

‘ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ସେନ୍ ଗଲେଟି ପଢ଼ି ଘର ନିଶ୍ଚାସ ଟିଏ ଛାଡ଼ି କହିଲେ, ‘ପୃଷ୍ଠିବାବୁ,ଦେଖିଲ — ସୁରେନ୍ ନିଜେତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହତ୍ୟା କରିଛି । ଆଉ ଏନ୍‌କ୍‌ସର୍‌ବି କଣ ? ଦୋଷୀତ କେହି ନୁହେଁ;କାହାକୁ ଗର୍ଜ୍ କରିବା? ଚାଲନ୍ତୁ ଯିବା । ବାପ୍‌ରେ-ଲୋକଟି ନିଜେ ମରି ଆମକୁ କେତେ ହଇରାଣ କରିଛି ।’

ମୁଁ ମରବ ହୋଇ ରହିଲି ।

ଇନ୍ସପେକ୍ଟର କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ନିର୍ମଳ କୁ ଧରି ବାହାରକୁ ଚାଲେ ।

ମୁଁ ପୁନଶ୍ଚ ଶବ ନିକଟକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି-ବକ୍ଷ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଚିରଲ୍‌କର ଗୁଳି ବାଜିଛି । ଆଉ ଦର ପୋଡ଼ା କୋଟ୍ ମଜକଟ୍ ଭିତରୁ ବାହାର କଲି ଗୋଟିଏ **Identification-Card**. ପରେ ପ୍ରସ୍ତୁ ଜାଣିଲି — ଏ ଶବଟି ସୁରେନ୍ ର ନୁହେଁ, ବିପିନ୍ ବାବୁଙ୍କର ।

ପିତାରେଟ୍ ଟିଏ ଲଗାଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲି । ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଫିଡ଼ ଓ ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘଟଣା ଟି ବୁଝାଇ ଦେଲି । ସମସ୍ତେ ଏ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ଅବାକ୍ । କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ନିର୍ମଳ

ଆଉ ମୁଁ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟରଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲି ଆସିଲୁ ।

X X X X X

ସାତ ଆଠ ଦିନ ବିତ ଯାଇଛି ।

ହତ୍ୟାକାରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର କୁ ଧରିବା ଲାଗି ମୁଁ ଅନେକ ଯତ୍ନ କରି ସଫଳ ହୋଇନାହିଁ ।

ଦିନେ ରେଳ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଦେଖିଲି ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଖବର କାଗଜଟିଏ କଣି ପକେଟ୍ ରୁ ମନ-ପାର୍ସିଟି ବାହାର କରି **hawker** କୁ ପଇସା ଦେଲା । ସେ ସମୟରେ ତା'ର ପେଣ୍ଟ୍ ପକେଟ୍‌ରୁ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ କାଗଜ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ତା'ର ଖିଆଲ ନାହିଁ । ସେ ତର ତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । ପବନରେ କାଗଜ ଦୁଇଟି ଯେତେ ବେଳେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ମୋର ନିକଟକୁ ଆସିଲା ଅଗ୍ରହରେ ତଳୁ ଉଠାଇ ଦେଖିଲା । ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ—ଦୁଇଟି ଚେକ୍ । ଗୋଟିଏ ଶ୍ଵେଦିନବାବୁ ଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ୍ ହୋଇଛି, ଅପରଟି ସୁରେନ୍ଦ୍ରର । ଆଶାନୃତ ହୋଇ ଭାବିଲି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଧରପଡ଼ିଛି । ନଚେତ୍ ଏ ଚେକ୍ ଦୁଇଟି ଏହା ଠାରେ କିପରି ଥିଲା ? ସୁରେନ୍ଦ୍ର କୁ ଖୋଜିବାକୁ ବାହାରିଲି । ତାକୁ କେବେ ଦେଖି ନାହିଁ । ଅଥଚ ଅନୁମାନ କଲି ଲୋକଟି ଅବଶ୍ୟ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ।

ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଦେଖିଲି ସେ ବର୍ଷ **Waiting Room** ରେ ଖବର କାଗଜ ପଡ଼ୁଛି । ନିକଟକୁ ଯାଇ ଖଣ୍ଡି ଏ ଚଉକିରେ ବସିଲି । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ତାକୁ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲି, ‘ଆପଣଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇ ପାରେ ?’

ନରୁଉର ।

ସୁଖି ପଚାରିଲି , ‘ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଜିନିଷ ହଜିଛି ?’

‘ନା ।’

ଆପଣଙ୍କର ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ କାଗଜ ପକେଟ୍‌ରୁ ତଳେ ପଡ଼ି
ଯାଇଛି । ଦେଖନ୍ତୁ, ତାହା ଜଣେ ଲୋକ ପାଇଛି ।’

ସେ ପକେଟ୍ ଦେଖି କହିଲା, ‘ଆଜ୍ଞା, ହଁ, ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ
କାଗଜ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଦୟା କରି ଆପଣ ସେ ଲୋକଟିକୁ
ଦେଖାଇ ପାରିବେ ? କାଗଜ ଦୁଇଟି ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ।’

କହିଲି - ‘ଆପଣ ତା’କୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବେ ନାହିଁ ।
ଏଠାରେ ବସିଥାନ୍ତୁ । ମୁଁ ଯାଇ ଲୋକ ଟିକୁ ଧରିଆଣେ ।
ଏତକ କହି ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସିଲି । ସ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଥିବା
ଫୋନ୍ ନିକଟକୁ ଯାଇ ପୁଲିଶ୍ ଇନସ୍ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ସସ୍ପେ
ପୁଲିଶ୍ ଦଳ ସହିତ ସ୍ଟେସନ୍ **Waiting Room** କୁ ଶିଫ୍ଟ
ଆସିବାକୁ ଜଣାଇଲି ।

ଦଶ ମିନଟ୍ ରେ ଇନସ୍ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ସିଂହ ପୁଲିଶ୍
ଦଳ ସହିତ ଆସି **Waiting Room** ରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଖବର
କାଗଜ ପଢ଼ୁଥିବା ଲୋକଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ମତେ କହିଲେ,
‘ଏ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ! ଏ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ! ହତ୍ୟାକାରୀ ! ! ଗିରଫ କର ।’

ଦୁଇ ଜଣ ପୁଲିଶ୍ ସୁରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ହାତକଡ଼ି ପକାଇ
ମୋଟର ରେ ଚଢ଼ି ଚାଲିଲେ ଜେଲ୍ ଖାନା କୁ ।

X X X X

ଆରଦ୍ଧନ ।

ବିପିନ୍‌ବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା କେସ୍‌ରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ରର
ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୋତେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବାକୁ ହେବ । ଅଫିସ୍ ରେ ବସି
କାଗଜ ଏଣୁ ତେଣୁ ଲେଉଟାଉଛି—ଇନସ୍ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ସିଂହ
ଓ ଜେଲ୍ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଆସି ମତେ କହିଲେ, ‘ସୁରେନ୍ଦ୍ର

‘ସାତରେ ଜେଲ୍ ଖାନା ରେ ମରି ଯାଇଛି । ଆସନ୍ତୁ ଥରେ ଦେଖିବେ—କ’ଣ ହେଲା—ଗୋଟିକରୁ ଦୁଇଟି ହୋଇଛି ।’

ମୁଁ ତରଳର ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଜେଲ୍ ଖାନା କୁ ଚଲି । ଦେଖିଲି—ଠିକ୍ କଥା—ଦତ୍ତାକାରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଜୀବନରେ ନାହିଁ । ଏଠାରେ କେସ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଛି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନିକଟରେ ଆଉ କି କି ଜିନିଷ ଅଛି ବୋଲି ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଯୋତା ଭିତରୁ ବାହାରିଲା ଗୋଟିଏ ଚୋର ଶିଶି । ତା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଅନୁମାନ କଲି—ଶିଶିଟି ରେ କିଛି ଜିନିଷ ଥିଲା ଯାହା ଦ୍ଵାରା ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛି ।

ଶିଶିଟି **Chemical Examiner** କୁ ଠାକୁ ପରଖା କରିବାପାଇଁ ପଠାଇଲି ।

ରିପୋର୍ଟ ଆସିଲା— ‘ପୋଟାସିୟମ୍ ସାଇନାଇଡ୍ ।’

କବିର ଅବସାନ

ଧାରା ଶ୍ରାବଣ ।

ଅମାବାସ୍ୟା ରାତି । ଘନ ଅନ୍ଧକାର । ମୁହଁକୁ ମୁହଁ
ଦିଶୁନଥାଏ । ଅଜସ୍ର ବାରି ପାତରେ ଧରଣୀ ଶୀତଳ ହୋଇଛି ।
ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ପାଣି ସୁଅ ଛୁଟିଛି—କଳ କଳ ନାଦରେ ।
ବିଜୁଳି ଚକ୍ ଚକ୍ରେ, ଘଡ଼ ଘଡ଼, ଚଡ଼ ଚଡ଼ ଢେରେ ମୋର
ଦୁବଳ ହୃଦୟଟା ଥରି ଉଠୁଥାଏ । ତା'ସାଥରେ ଝିଙ୍କାରିର
ଶୂନ୍ୟ—ତନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଵର ଆନ୍ତରି ବେପଥୁ ଦାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଗାଁ ଗଡ଼ଲର ଘେପ ଗୁଡ଼ିକ ଲିଭି ଆସୁ ଥାଏ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ
ନିସ୍ତବ୍ଧ, ନିଶ୍ଚଳ । ଶାନ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ଅବଶ ଚରୀରଟାକୁ
ଡାଳ ଦେଲି ବିଛଣା ଉପରେ । ପାଖରେ କେହି ନାହାନ୍ତି ।
ଏକାକୀ-ମୁଁ । ମୋର ସାଥ କେବଳ ଥିଲା—ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର
ବାବୁଙ୍କ 'ବର୍ଷାର ଶେଷ'—

ଟେଣ୍ଟଟଣ୍ଟ ବାଜିଲା ଏଗାର । ଠିକ୍ ସେତକ ବେଳେ ମୋର କାନରେ ପଡ଼ିଲା-‘ମା—’ ଶୀଶ, ଅତି ଶୀଶ ଓ ଦୀର୍ଘ ସେ ସ୍ଵର । ସେଥି ପ୍ରତି କାନ ନ ପାନ୍ତି ଦୁଇ, ତିନି ପୁଷ୍ପା ଲେଉଟାଇ ଗଲି । ପୁଣି ସେଇ ସ୍ଵର—‘ମା, ଶ୍ରୀତ ମୁଁ ଏ—’ ପଡ଼ାର ସୋତ ଅଟକି ଗଲା । ଭାବିଲି—ଏତେ ରାତିରେ ଶ୍ରୀତ କେଉଁଠୁ ଆସିବ? କେହିଜଣେ ଭିକାରୀ—

ପାଖରେ ଶୋଇଥିବା କୁକୁରଟି ଭୁଲି ଉଠିଲା; ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବାଡ଼ି ଠକ୍ ଠକ୍ ସହିତ ଆଉଥରେ ଶୁଭିଲା -ସେଇ ଶୀଶ, କରୁଣ ସ୍ଵର-‘ମା—’ । ଦୁଆର ଫିଟାଇଲି, ଭିକାରୀଟିଏ ଠିଆ ହୋଇଛି । ହାତମାଳା ଛଡ଼ା ଆଉ ତା’ଦେହରେ କିଛି ନଥିଲା । ଖଣ୍ଡେ ଛୁଣ୍ଡା-ଲେଙ୍କଡ଼ା ଲୁଗା, କାନ୍ଧ ଉପରେ ଚରା ଗାମୁଛା ଖଣ୍ଡେ । ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ଯେପରି ସମାଜର ତାହଲ୍ୟରେ ତା’ର ଜୀବନ ମିଥୁମାଣ ହୋଇଛି । ହାତରେ ବାଉଁଶ ବାଡ଼ି ପଟେ-ସାହାର ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଶ ଏ ଦୁନିଆର ଦୁର୍ଗମ ପଥକୁ କାଟି ଚାଲିଛି । ତା’ଛଡ଼ା ଆଉକିଛି ଜିନିଷ ସେ ଦୁନିଆରୁ ପାଇନି । ଆଉ ତା’ର ପାଖେ ପାଖେ ଲାଗିଛି ଗୋଟାଏ କଳା କୁକୁର । ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ମୋର ଠିଆ ହେବା ଦେଖି ସେଇ କୁକୁର ଆନନ୍ଦରେ ଲାଞ୍ଜି ନଲାଇ ଭିକାରୀର ଗୋଡ଼କୁ ଚୁଟି ଫୋପାଇଲା ।

ଭିକାରୀ ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ି କହିଲା, ‘ବାବୁ, ଶ୍ରୀତଗଣେ ଦେବେନି ?’

କହିଲି, ‘ଶ୍ରୀତ ! ଏତେ ରାତିରେ ଶ୍ରୀତ କେଉଁଠୁ ମିଳିବ? ଯା’ଯା’-ଚାଲିଯା’ । ଇମିତି ମାଗି ଶିଆକୁ କିଏ କେତେ ଦେବ?’

ସେ କିଛି ନ କହି କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋର ମୁହଁକୁ ଥରେ ଚାହିଁ ଦେଇ କହିଲା, ‘ହେଉ ।’

ଅନେକ ଭକାରୀକୁ ମୁଁ ଦେଖିଛି । କେତେ ସେ ଏଇ ଦୁଆରୁ ହତାଶ ହୋଇ ଫେରିଛନ୍ତି ତା'ର ସଂଖ୍ୟାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି କେଜାଣି ଏଇ ବୃଦ୍ଧଟିର ସେଇ କରୁଣ ଚାହାଣୀରେ ମୋର ମନ ପଡ଼ିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା । ପକେଟ୍‌ରୁ ଧୂଉଳି ଟିଏ ବାନ୍ଧାର କରି ତା'କୁ ଯାଚିଲି ।

ସେ ହସି କହିଲା, ‘ପଇସା ! ମୋର କି ଦରକାର ? ନା,ନା, ପଇସା ନେଇ କ’ଣ କରିବି ? ଭାତ ଗଣ୍ଡେ ମିଳିଲେ ଖାନ୍ତି ।’

ଭାତ ଗଣ୍ଡେ ଆଣି ଦେଲି ।

ସେ ଆନନ୍ଦ ଗଦ୍‌ଗଦ୍ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, ‘ବାବୁ,ଆଜି ମୋର ପ୍ରାଣ ରଖିଲ ।’

‘ହେଉ,ଖା—’କହି ତା ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ିଲି ।

ରକ୍ଷିଟି ଖାଇବା ଆଗରୁ କୁକୁର ଟିକୁ ଡାକି ଭାତ ପୁଞ୍ଜାଏ ଦେଲା ।

କୁକୁର ପ୍ରତି ବୁଢ଼ାର ଏଇ ସ୍ନେହ ଦେଖି କୌତୁହଳରୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି, ‘ବୁଢ଼ା,ଏ କୁକୁର ଟି କଣ ତୋର--’

‘ହଁ---’

—‘ତୋର କେହି ନାହାଁନ୍ତି?’

‘ଥିଲେ—ସମସ୍ତେ ଥିଲେ;କିନ୍ତୁ ଆଜି କେହି ନାହାଁନ୍ତି ।

ଅଛି କେବଳ ମୁଁ--ଜଣେ’

‘ତୋର ନାଁ’

ସେ ଫର୍ଦ୍ଦ ନିଶ୍ୱାସ ଟାଏ ପକାଇ କହିଲା, ‘ମୋର ନା? ସେଥିରୁ କ’ଣ ପାଇବେ ? କାଙ୍ଗାଳ--’

ଖାଇବା ଶେଷ ହୋଇଛି ।

ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ କଲି, ‘ଘର?’

‘ବେଶି ଦୂର’—ଏତିକି କହି କୁକୁରଟିକୁ ସେ ଆଉଁସି ଦେଲା । ଆଉ ତା’ର ଆଖିରୁ ଦୁଇ ଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । କଣ ରୁଦ୍ଧ ହେଲା । କାନ୍ଦୁ ଉପରକୁ ସେ ଆଉଁଜି ପଡ଼ିଲା । ତା’ର ଦୁଃଖରେ ଯେପରି ସମବେଦନା ଜଣାଇ କୁକୁରଟି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମୁଖରେ ‘ସ୍ତେ’କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଭୁଲି ହେଲି । ତା’ର ଜୀବନା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ପୁନଃ ପୁନଃ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଯେ ତା’ର ହୃଦୟରେ ବାଧା ଦେଇଛି ଆଉ ତା’ର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇଛି—ଏ କଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ା ନିକଟକୁ ଯାଇ ତାର ହାତ ଦୁଇଟି ଉଠି ଧରି କହିଲି, ‘ବାଧା ଦେଇଛି, କ୍ଷମା କର ।’

ସେ ଟିକିଏ ହସି ଉଠିବ ଦେଲା—‘କ୍ଷମା ! କାହିଁକି ବାବୁ, ତୁମେ କି ଦୋଷ କଲ ? ଏ ସଂସାରରେ ମଣିଷ କୁ ମଣିଷ କ୍ଷମା ଦେଇ ପାରେ ନାହିଁ ।’

କହିଲି, ‘ନା, ନା, ମୁଁ ତୋ କଥା ପଚାରି ତତେ ଆଦାତ ଦେଇଛି । କ୍ଷମା କର ।’

‘ଆଦାତ କିଛି ନୁହେଁ—ବରଂ ମୁଁ ତହିଁରେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଛି । ତଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିବା ଅଲୋଡ଼ା ଜୀବନର ପୁରୁଣା କଥା ଗୁଡ଼ିକ ମନେ ପଡ଼ିବ ।’ ଏତିକି କହି ମୋର ଦୁଇ-ହାତ ଧରି ପକାଇଲା ।

ମୋର ଭୂଷିତ କଥା ସ୍ମରଣ ନାହିଁ ।

‘ହଠାତ୍ ସେ ପୁଣି କହିଲା, ‘ବାବୁ, ଯାଉଛି । ତୁମେ ମୋ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ସଦ୍‌ଗୁଣ ଦେଖାଇଛ, ମୁଁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛି—ମୋର ପରି ବୁଢ଼ା ହୁଅ, କିନ୍ତୁ ମୋ ପରି ହତଶ୍ରାବୀ ହୁଅନାହିଁ ।’

କହିଲି, 'ଯିବୁ କୁଆଡ଼େ ଏଇ ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ? ଏଠାରେ ଶୋଇପଡ଼େ ।' ସେ ହସି ହସି କହିଲା, ' ମୁଁ ପରା ଅଲୋଡ଼ା ପଥର ପଥକ । 'ମୋର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା ନକରି ସେ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ଅନ୍ଧାର ରେ ପଥ ଦେଖାଇ ଦେବା ପାଇଁ ମୋର ଯେପରି ବିଜୁଳି ଛନ୍ଦରେ ହସି ଦେଲା ।

X X X X X

ଆଉ ଦିନ ।

ନ'ଟା ବାଜିଲା । ହାତରେ କାଗଜ ବିଡ଼ାଏ ଧରି ବାହାର ପଡ଼ିଲି କଚେରୀକୁ । ଯାଉ ଯାଉ ଦେଖିଲି—ସୁଆ ବାଁ । ଦିଗରେ ଯେଉଁ ବରଗଛ ଟି କେତେ ଯୁଗରୁ ଠିଆ ହୋଇ କାହାକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇନି ଆଜି ତା'ତଳେ ଚାରିପାଞ୍ଚ ଜଣ ମେହେନ୍ଦ୍ରର ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ହାତରେ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଠେଙ୍ଗା । ଉଠ, ଉଠ, ଧର, ଧର, ଲଗାଇଛନ୍ତି । ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କୁକୁର ଟିଏ ବୁଲି 'ଘୋ ଘୋ' ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ୁଡ଼ୁ ।

ନିକଟକୁ ଗଲି । ଦେଖିଲି ଶବ୍ଦଟିଏ ପଡ଼ିଛି-ଗଲା ରାତିର ସେଇ ଭକାରୀର । ମୋତେ ଚାହିଁ ପାରି କୁକୁରଟି ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ମୋର ପାଦଟିକୁ ଚୁଟି ଦେଲା । ତା'ର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ସମୟ ନଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଦୟ ମେହେନ୍ଦ୍ରର ର ନିଷ୍ଠୁର ଠେଙ୍ଗା ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ତା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ତା ଦୁକୁ ବା କେତେ? ଏକା ପ୍ରହାରକେ ସେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା ତା'ର ପ୍ରଭୁର ପାଦ ତଳେ ।

ମୋର ପଛ ଆଡୁ କିଏ କହିଲା, 'ଓ, ସେଇ ପକ୍ଷୀ-କବି-
ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଖିଲି—ଜଣେ ଅପରାଧୀ ।

ଅଜାଣତରେ ମୋର ଆଖିରୁ ଦୁଇଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ିଗଲା ।
ହାୟ ରେ କବି ! ହତଭାଗ୍ୟ !!

ହେଲା କଣ ?

ଆସନ୍ତୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ମନ୍ଦିରରେ ଆରତୀ ଦଣ୍ଡା ଟଣ ଟଣ ବାଜିଲା । ରାସ୍ତାର ଖମ୍ବ ଗୁଡ଼ିକରେ ବିଜୁଳି ବଜା ଝଲସି ଉଠିଲା ।

ପୁରୀ ଟୋକା ଜଳଖିଆ ଟିକିଏ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥୋଇ ଦେଇ ଚାଲି ଗଲା । ଦିନ ତମାମ ସହର ରେ ବୁଲି ବୁଲି ଆସି ଅବଶ ଶରୀରଟାକୁ ଡାଳି ଦେଲି ଆରାମ ଚଉକ ଉପରେ । ସିଗାରେଟ୍ ଟି ଲଗାଉ ଲଗାଉ ନଜର ପଡ଼ିଲା ପାଖରେ ଥିବା ଖଣ୍ଡ ଏ **Illustrated Weekly** ଉପରେ । ମେଗାଜିନ୍ ଟି ଉଠାଇ ଆଣି ଏ ପାଖ ଟପ ପାଖ ଥରେ ଲେଉଟାଇ ଗଲି ; କିନ୍ତୁ ପଢ଼ିବାନର ମନ ଆଦୌ ନିୟୋଗ ହେଲା ନାହିଁ । ବହୁଟି ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଘାପ ଶିଖା ଟିକିଏ ଦବେଇ ଦେଲି । ଯଶ କାଳ ଆଖି ବୁଜି ରହିଲି । ମନରେ ଟକ ଶତ କଳ୍ପନା ଖେଳି

ଉଠୁଥାଏ । ଇଂରେଜରେ କହିଲା ପରି—**Building Castles in the air**; ମୁଁ ଯେ କେତେ କଥା ମନରେ ଭାବୁଥାଏ ସେଥିରେ କଲନା ନାହିଁ ।

ଏ ଭିତରେ ବିରାଡ଼ିଟି ଆସି କେତେ ବେଳେ ଜଳଖିଆ ତଳ ସଫା କରି ଚାଲି ଯାଇଛି ମୋର ସେଥି ପ୍ରତି ନଜର ନାହିଁ । ପୁରୀ ଆସି ଯେତେବେଳେ ମୋର କଳ୍ପନା-ସ୍ରୋତରେ ବନ୍ଧ ପକାଇ କହିଲା, ‘ବାବୁ’—ସେତେ ବେଳେ ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ମୋର ଭାବନା ସବୁ କେଉଁ ଅଜଣା ରାଜ୍ୟରେ ଲୁଚିଗଲା । ‘ହଁ ହଁ’ କହି ଘାପଟି ତେଜି ବସିଲି—ଟେବୁଲ୍ ପାଖରେ । ପୁରୀରୁ ଚାଲି ଯାଇ ଦେଲା । ଜଳଖିଆ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଦେଖିଲି—ଗୋଟିଏ ଭୂଆଁ କୋଣରେ ବସି ତାହା ଖାଇବାରେ ଲାଗିଛି । କ’ଣ କରିବ ? ଭୋକରେ ପେଟ ଜଳୁଥାଏ । ତର ତର ହୋଇ ଚାଲି ଯିଲା—‘ପ୍ରତିହତ’ ବା ‘ବହିଷ୍କୃତ’ ଏକା ନିଶ୍ୱାସରେ ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଲି ।

ଘୋଡ଼ା ବାଲାର ଟାକଲା ସଙ୍ଗେ ଘୋଡ଼ା ପିଠିର କୋରଡ଼ା ଶବ୍ଦ ଚଟ୍ ଚଟ୍ ଶୁଭିଲା । ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ମୋର ଏକାଗ୍ରତା ମନରେ ବ୍ୟାଘାତ ଦେଇ କାନରେ ପଡ଼ିଲା— ‘ବାବୁ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଗଣ୍ଡାଏ ଦିଅ ।’

କି ଗଣ୍ଡାର ସେ କରୁଣ ସ୍ୱର ! ଦେଖିଲି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ଜଣେ ଭିକାରୀ ଠିଆ ହୋଇଛି । ବାଟରେ ଯା’ ଆସ କରିବା ଲୋକେ କେହି ତା’କୁ ପଚାରୁ ନାହିଁ କି ଚାହୁଁ ନାହିଁ । ପକେଟ୍ ରୁ ଚାକିରି ପଇସା ବାହାର କରି ଭିକାରୀକୁ ଦେବା ପାଇଁ ପୁରୀରୁ ଦୂରରେ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ପୁରୀରୁ ପଇସା ଦେଇ ଭିକାରୀ ଠାରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଟିଏ ଯେନି ଚାଲିଯିବ ନିଜର

କାୟରେ । ଏଣେ ଭକାରୀ ଶୀତରେ ଥର ଥର ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ
ଗୀତଟିଏ ଗାଇ ଗାଇ ଚାଲିଗଲା ରାତ୍ରେ କେଉଁଠି ଆଶ୍ରୟ
ନେବାକୁ ।

‘ରେଡ୍‌ଓ’ ଗାନ ବନ୍ଦ ହେଲା । ସିନେମାରୁ ଲୋକେ
ଫେରିଲେ । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗୃହର ଘାସ ଗୁଡ଼ିକ ନିସ୍ତେଜ ଲାଗିଲା;
କିନ୍ତୁ ମୋର ଉପନୟାସ ପଢ଼ି ବନ୍ଦ ନହୋଇ ନଦୀର ଶ୍ରେଣୀ
ପରି ଚାଲିଲା ।

ମୁକ୍ତ ଆକାଶରେ କଳା ମେଘ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ
ଭାସିଲେ । ବଡ଼ଦର ଫାଙ୍କେ ଫାଙ୍କେ ଦଶମୀ ଚନ୍ଦ୍ର ନିଷ୍ପ୍ରଭ
ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ପୂର୍ବ ଦିଗରୁ ଆଉ କେତେ ମେଘ ଖଣ୍ଡ
ଆସି ଆକାଶକୁ ଘନୀଭୂତ କରିଦେଲେ । ବଜୁଲୀର ଝଲକ
ସଙ୍ଗେ ମେଘ ମନ୍ଦ୍ର ଗର୍ଜନ କଲା । ସୁଲୁ ସୁଲିଆ ଶୀତାଳିଆ
ପବନ ଦେହରେ ଲାଗି ହାତରୁ ବହିଷ୍କୃତ କେତେ ବେଳେ ଖସି
ମୋତେ ନିତ ଲାଗିଗଲା, ମୋର ମନେ ନାହିଁ ।

× × × ×

କଳା କାଉଟି କାଆ ବୋଲି ରାବି ଦେଲା ।

ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଗଲା । ତର ତର ହୋଇ ଉଠିଲି । ଗାଧୁଆଟା
ଶେଷ କରି ବସିଛି, ପୋଷ୍ଟମେନ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ପତ୍ର ଦେଇ
ଚାଲିଗଲା । ପତ୍ରଟିକୁ ଖୋଲି ଦେଖିଲି-ଶିଶିର । କଲେଜରେ
ବି.ଏ ପଢ଼ିଲା ବେଳେ ଶିଶିର ଥିଲା ମୋର ସହପାଠୀ । ଦୁହେଁ
ହୋଷ୍ଟେଲ୍ ରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଥିଲୁ । ବି.ଏ ପାସ କଲା
ପରେ ଘାସ ଚାରି ବର୍ଷ ହେଲା ଆଉ ପରସ୍ପର ଦେଖା ନାହିଁ ;
କିନ୍ତୁ ପତ୍ର ଲେଖା ଲେଖି ବି ଚଳିନାହିଁ । ବହୁଦିନ ପରେ
ଶିଶିରର ଲମ୍ବା ପତ୍ରଟି ଦେଖି ତା’କୁ ଦେଖିଲା ପରି ଆନନ୍ଦରେ

ମଗ୍ନ ହେଲି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେ ଏଠାରେ ରହି ଦିନେ ହେଲେ ତା'ର କଥା ଭାବି ନାହିଁ ବା ଶକ୍ତି ଏ ପତ୍ର ତା ନିକଟକୁ ମଧ୍ୟ ପଠାଇନାହିଁ, ଏହା ଭାବି ଲଜ୍ଜିତ ହେଲି ।

ପତ୍ରଟି ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ହଠାତ୍ ମନେ ପଡ଼ିଲା ଜିଲା ବୋର୍ଡ଼ 'ଇଲେକ୍ସନ୍' କଥା । ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ସହରରୁ ଦୁଇ ଜଣ ପ୍ରାର୍ଥୀ । ଜଣେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଶଶିବାରୁ । ମୋର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାକ୍ଷୁ ନଦିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଇଥିଲି । ସେଥି ଯୋଗୁଁ ନବକଟ୍ରେ ଦୋହଲୁ ଥିବା ତିଲି ପାଇଜାମା ଟି ଗଳାଇ ଦେଇ ଚାଲିଲି ତାଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାକୁ । ସେଠାରେ ହଲଦିଆ ଡବାରେ ଘୋଟ କାଗଜ ପକାଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲି ।

ଶଶି ଶର ଯୋଗୁଁ ଦହଗଞ୍ଜି ଲାଗୁଥାଏ । ବଙ୍ଗଳା ସାମନା ରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଆମ୍ବ ଗଛ ତଳେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲି । ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ବସିଛି—ହଠାତ୍ ଲୋକ ଗହଳ ଭିତରୁ ସାହେବ ପୋଡ଼ାକଧାରୀ ନବୀନ ମୋ ନିକଟକୁ ଆସୁ ଥିବା ଦେଖି ଠିଆ ହେଲି । ତା'ପଛରେ ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଭଦ୍ରଲୋକ । ଅଳ୍ପ ଦୂରରୁ ନବୀନ ମତେ ଦେଖି କହିଲା, — 'ଜୟହିନ୍ଦ୍ ।'

ମୁଁ ବି ପ୍ରତି-ଅଭିବାଦନ କଲି, 'ଜୟହିନ୍ଦ୍ ।'

ସେ ଦୁହେଁ ଯେତେବେଳେ ନିକଟକୁ ଆସିଲେ, ଅପରିଚିତ ଭଦ୍ରଲୋକଟି କହିଲେ, 'Good morning, friend.'

ମୁଁ ଯଥୋଚିତ କହିଲି । ନବୀନ ମୁରୁକ ହସୁଥାଏ ।

ଭଦ୍ରଲୋକ ପଚାରିଲେ, 'ରମେଶ ବାବୁ ନା ?'

'ହଁ ।'

ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ—ଏ ମୋର ନାଁ କପରି

ଜାଣିଲେ ! ପୁର କଲି ନବୀନ କହିଥିବ ।

ସମ୍ମାନ ସହକାରେ ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲି,
'ଆପଣଙ୍କ ପରିଚୟ ପାଇ ପାରେ କି ?'

ସେ ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ସ୍ବାନାମାଙ୍କିତ ପତ୍ର ମତେ
ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

ପତ୍ର ଦେଖି ବୁଝିଲି—ସେ ଜଣେ ମୋଟର କଂପାନୀ
ଏଜେଣ୍ଟ । ନାମ—ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଚଉଧୁରୀ ।

ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଗଲା ଗଡ଼ର ଭକାରୀ ଟି ଆସି
ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ କହିଲା, 'ବାବୁ, ପଇସା-
ଟିଏ' ।

ବାବୁ ଭକାରୀର କଥା ଜାନରେ ନଦେଇ ପେଣ୍ଟ
ପକେଟରୁ ଛ'ଇଞ୍ଚୁଆ ଚୁରୁଟିଏ ବାହାର କରି ଲଗାଇଲେ ।
ଧୂଆଁକୁ ଏ ପାଖେ ସେ ପାଖେ ଗୁଡ଼ି କଣ ନା ଭାବୁଥିଲା ପରି
ଅନୁମାନ ହେଉଥିଲା ।

ଭକାରୀ ବିକଳ ଗୃହାଣୀରେ ଫେର୍ ପଇସାଟିଏ ପାଇଁ
ହାତ ବଢ଼ାଇଲା ।

କିନ୍ତୁ ଭଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ପଇସାଟିଏ ଦେବା ବଦଳରେ ଯୋତା
ବାହାର କରି 'Nonsense' 'Stupid' 'ଅଭଦ୍ରତା' କହି
ଭକାରୀର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ନିଷ୍ପର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରହାର କଲେ । ଭକାରୀ
ବାପୁଜୀର ଦୁକୁ କେତେ ? ଏକା ପ୍ରହାରକେ ତଳେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଆଉ ନବୀନ 'Silly' 'Silly' କହି ମୋ
ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଗୋଟିଏ ମୋଟର ସାଇକଲ୍ ରେ ଚଢ଼ି
ଗଲିଗଲେ ।

ଭକାରୀ ଟି ପ୍ରତି ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ଏପରି ନିଷ୍ଠୁର

ବ୍ୟବହାର ଦେଖି ଅଜାଣତେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ିଗଲା ।
ରଘୁଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ମନରେ ଘୃଣା ସଙ୍ଗେ କ୍ରୋଧ ଜନ୍ମିଲା ।
ତଥାପି ଆପେ ଆପେ ମନକୁ ଶାନ୍ତ କଲି । ତା' ଛଡ଼ା ଆଉ
କରିବାର ଉପାୟ କ'ଣ ଥିଲା ?

ମନରେ ସ୍ତବ୍ଧାଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜାତ ହେଲା ।
ଶ୍ରବଣ—ତୁମର କି କୋଠର ହୃଦୟ ! ନିରୀହ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରତି
ଏ ନିର୍ଦ୍ଦୟତା ! ସେ ଅବା କା'ର କ'ଣ ଶକ୍ତି କଲା ?

ଠିକ୍ ସେତେବେଳେ ଘଣ୍ଟା ସ୍ତମ୍ଭ ଉପରେ ବାଜିଲା
ବାର । ସ୍ତମ୍ଭରେ ପେଟ ଗୋଡ଼ ଥାଏ । ତଥାପି ଭିକାରୀ ଟିକ୍
ଛୁଡ଼ି ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ମନ ହେଲା ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଶିଶୁର
ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ତା'କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ବସାକୁ ଫେରିଲି ।

X X X X

ଭିକାରୀର ପରିଚୟ ପାଇବା ପାଇଁ ମୁଁ ବାରମ୍ବାର
ଚନ୍ଦ୍ର କରିଛି । କିନ୍ତୁ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ସେ
ଅନ୍ୟ କଥା କହି ବସେ । ସେ ତା'ର ଆମ୍ବ ପରିଚୟ ଦେବା
ପାଇଁ କାହିଁକି କୁଣ୍ଡିତ, ତା'ର ଭିତର କାରଣ ମୁଁ ବୁଝି ପାରେ
ନାହିଁ । ଥରେ ଦୁଇଥର ଦେଖିଛି—ପରିଚୟ ପଚାରିବା ସମୟରେ
ତା'ର ଆଖିରୁ ଦୁଇ ଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ିଯାଏ ।

ଦିନ ରହେ ନାହିଁ । ସାତ ଆଠ ଦିନ ବିତି ଯାଇଛି
ଭିତରେ ତିନି ଚାରି ଥର ମୁଁ ନବୀନ ଘରକୁ ଯାଇ ସେ ମୋଟର
କମ୍ପାନୀ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥା ବାର୍ତ୍ତା କରିଛି । ନବୀନ ଆଉ
କମ୍ପାନୀ ଏଜେଣ୍ଟ ଚଉପୁରୀ ମଧ୍ୟ ମୋର ବସାକୁ ଦୁଇ ଦିନ ଥର
ଆସି ମୋଟର କେତୋଟି କିଣିବାକୁ ମତେ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି ।
ମୁଁ ବି ମୋର କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଚାଲିଛି ହଜାର ଟଙ୍କାର ପାଞ୍ଚଟି

ଗାଡ଼ୀ କିଣିବାକୁ ଜବାବ ଦେଇଛି । କମ୍ପାନୀ ଏଜେଣ୍ଟ ଦେଇଥିବା ମୋଟର-କେଟ୍ ଲାଗ୍ ଗୁଡ଼ିକ ମୋର ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ପଡ଼ିଆଏ, ଫୁରୁସତ ପାଇଲେ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଲେଉଟାଏ ।

ଦିନେ ଭିକାରୀ କେଟ୍ ଲାଗ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଇ ପଚାରିଲା— ‘ବାବୁ, ଏ ନାଲି, ନେଲୀ, କଳା, ହଳଦିଆ ବହିଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ?’

ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ କହିଲା, ‘ଏ ଗୁଡ଼ିକ ପରା ମୋଟର କେଟ୍ ଲାଗ୍ । ତୁ ଜାଣି ପାରୁନାହୁଁ ? ଏଥିରେ ପରା ଭଲ ଭଲ ରକମ ମୋଟରର ଛବି ଆଉ ଦାମ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ ।’

‘ବାବୁ, ମୁଁ କି ପାଠୁଆ ଯେ ଜାଣିବି । ମତେ ତ’ଅ’ଆ’ ପଢ଼ି ବାର ଜଣାନାହିଁ । ଏସବୁ କେଉଁଠୁ ପାଇଲେ? କିଏ ଦେଲା?’

‘ଏ ସବୁ ପରା ସେଇ ଏଜେଣ୍ଟ, ଚଉପୁରୀ ବାବୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଉ ଏଥିରୁ ମୁଁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ମୋଟର ବାଛୁଟି ଖରୀଦ କରିବାକୁ—ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶି ହଜାର ଟଙ୍କାକୁ ।’

ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲା, ‘ବାପ୍ରେ, ଚାଳିଶି ହଜାର ଟଙ୍କା ! ଟଙ୍କାଏ ମସାଏ ନାହିଁ । ଆପଣ ସେ ଲୋକଟିକୁ ଏକାଥରକେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଏତେ ଟଙ୍କା ଗଣିଦେବେ ?’

× × × ×

ରବିବାର ଯୋଗୁଁ ଅର୍ଥୀୟ ସବୁ-ବନ୍ଦ ଥାଏ, କିଛି କାମ ବି ନଥାଏ କୁଟି ଦିନଟି କିପରି କଟିବ ଭାବୁଛି—ଫୋନ୍ ଡାକରା ଆସିଲା ନବୀନ ଘରୁ । ଫୋନ୍ ପାଖେ ଯାଇ ‘ରିସିଭର୍’ କାନରେ ଲଗାଇ ସବୁ ଶୁଣୁ ଥାଏ ।

ଭିକାରୀ ପଚାରିଲା, ‘ବାବୁ, କ’ଣ କି ? ଘଣ୍ଟା କିଂ କିଂ ହୋଇ ବାଜିଲା । ଆଉ ଆପଣ ଏଇଟା କାନରେ ଦେଇ କ’ଣ କରୁଛନ୍ତି ?’

‘କିଛି ନୁହେଁ—କମ୍ପାନୀ ଏଜେଣ୍ଟ କୋଡିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ଧରି ଆଜି ରାତି ତାଙ୍କର ବସାକୁ ଯିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି ।’

କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଫୋନ୍ କଲି ଚଉପୁରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ—
‘ଆଜି ବେଙ୍ଗ୍ କୁଟି ଯୋଗୁଁ ଟଙ୍କା ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । କ୍ଷମା କରିବେ । କାଲି ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଟଙ୍କାଟା ନିଶ୍ଚୟ ଦେବି ।’

ଉତ୍ତର ପାଇଲି—‘Thank you’

ମୁଁ ଫୋନ୍ କରୁଥିବା କଥାସବୁ ଭକାରୀ ଶୁଣୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ନକରି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ କଅଣ ଶୁଣୁଥାଏ ; ଆଉ ଦିନ ସଢ଼ଣା ।

ରିକ୍‌ସାବାଲା ଆସି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ହାଜର । ବେଙ୍ଗ୍ ଚେକ୍ ବହିଟି ଧରି ରିକ୍‌ସା ଉପରକୁ ଉଠିଲା । ରିକ୍‌ସାବାଲା ଟଣ ଟଣ କରି ଦୌଡ଼ି ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍‌ରେ ଛୁଡ଼ିଦେଲା ବେଙ୍ଗ୍ ସାମନାରେ । ସଡ଼ି ଦେଖିଲି ଗୋର ଟା । ଚେକ୍ ରଜାଇ କୋଡିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ନଗଦ ନୋଟ୍ ବିତାଧରି ଚାଲିଲି ନବୀନ ଘରକୁ ।

—ସେ ଦିନ ତା’ ଘରେ ଶ୍ରେଣି । ସେ ମତେ ଆଦରରେ କର ଭିତରକୁ ନେଇ ଚଉପୁରୀଙ୍କ ସହଚ ଭେଟେଇ ଦେଲା । ଚଉପୁରୀ ଚୌକିରୁ ଉଠି ହାତଧରି ମତେ ସୋଫା ଉପରେ ବସାଇ ନାନା ଗପ ସଫ ବାଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲେ । ନବୀନ ବିମାତ୍ର ଶବ୍ଦରେ କହିଲା ‘ବନ୍ଧୁ ଗଣ, ଆପଣମାନେ ଆଜି ମୋର ଅତିଥି । ମୋର ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ । ଚାଲନ୍ତୁ—ଭୋଜନ ପରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବେ ।’

ଖାଇବା କଥା ଶୁଣି ମତେ କମିତ ଅଭୁଆ ଲାଗିଲା । କହିଲି, ‘ନାହିଁ ଭାଇ, କ୍ଷମା କରିବୁ । ମୋର ବିଶେଷ କାମ ଅଛି । ଚଉପୁରୀଙ୍କ ସହଚ କଥାହୋଇ ଟଙ୍କାତକ ଦେବାକୁ ଆସିଥିଲି

ସିନା । ଖାଇବାରେ କ'ଣ ଅଛି ?

ଚଉଧୁରୀ ଠୋ ଠୋ ହସି କହିଲେ, 'ଖାଇବାରେ କଣ ଅଛି ? ଆଜି ପରା ନବୀନ ଘୋରେ ଶ୍ରେକ । ଆମ ପାଇଁ ସେ କଷ୍ଟ ସହ ଖାଇବା ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି । ଆମେ ତାର ଅନୁରୋଧ ଟିକିଏ ରଖିବା ନାହିଁ ?'

ଟିକିଏ ବିଚାର କହିଲି—'ଠିକ୍ ଠିକ୍, ବୁଲନ୍ତୁ ତେବେ ।'

ତଳିନିଆଁ ଖାଇବାକୁ ଗଲୁ । ଖରାରେ ବୁଲି ଶୋଷ ହେଉ ଥାଏ । କହିଲି, 'ନବୀନ, ମୋର ତଟି ଶୁଖି ଯାଉଛି । ଖାଇବ କ'ଣ ? ଗିଲାସେ ଅଣ୍ଟା ପାଣି ଆଣିଲୁ, ପରେ ଖାଇବା କଥା ଦେଖିବା ।'

ସେ ହସି ହସି କହିଲା, 'ସରବତ୍ ଟିକିଏ—'

'ହଁ, ପରୁରୁକୁ ବଢ଼ିଆ ରକମ ନା ?'

ସେ ଧଡ଼ ପଡ଼ ହୋଇ ଘର ଭିତରୁ ଗ୍ଲାସେ ସରବତ୍ ଆଣି ଦେଲା ।

ବାଃ ! କି ସରବତ୍ ସେ ! ସେ ରକମ ମୁଁ କେବେ ଶୁଖି ନଥିଲି । ପେଟ ଭରି ପିଇଲି । ଠିକ୍ ତା'ର ପାଞ୍ଚ ଛ' ମିନିଟ୍ ପରେ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଘୁରି ବୁଲିଲା । ଶରୀର ଅବଶ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କଥା ପଦେ ବି କହିବାକୁ ଶକ୍ତି ହେଲା ନାହିଁ । ସେଇଠି ଅପ୍ କିନା ପଡ଼ିଲେ । ତା' ପରେ କ'ଣ ହେଲା ଜାଣେନା—

X

X

X

ନିଦ ଠକ୍ କିନା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଝରକା ବାଟେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ରଶ୍ମି ମୋ ଦେହ ଉପରେ ବର୍ଷି ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ଭାବିଲି—କେତେ ସମୟ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଆଖି ମଲି ମଲି ଉଠି ଦେଖିଲି—ମୁଁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ କୋଠାରେ । ଏ କ'ଣ ? ଏଠାକୁ ମୁଁ

ଆସିଲି କିପରି ? କାହାର କୋଠା ? ସ୍ୱପ୍ନ ନା ସତ ? ମୁହଁ
ବୁଲାଇ ଦେଖିଲି—ନିକଟରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ପୁଲିଙ୍ଗ୍ ଇନ୍‌ସ୍-
ପେକ୍ଟର ବିପିନବାବୁ । ଭୟରେ ଚିତ୍କାର କଲି ।

ପୁଲିଙ୍ଗ୍ ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ମୋ ହାତ ଧରି କହିଲେ, ‘ରମ୍ଭା,
ଭଲ ଲାଗୁଛିତ ?’

‘ଭଲ ଅଛି । ଆପଣ କ’ଣ ମତେ ଗିରଫ କରିବାକୁ
ଆସିଛନ୍ତି ?’

‘ଗିରଫ ! ନା, ନା, ଥରେ ଦେଖିବାକୁ ।’

ସେତେ ବେଳେ ଜଣେ ତରୁଣୀ ଆସି ପାଖ ଟେବୁଲ୍
ଉପରେ କଫି ରଖି କହିଲେ, ‘ବାବୁ, କଫି ନିଅନ୍ତୁ । ଥଣ୍ଡା
ହୋଇଯିବ ।’

ଏ ସବୁ ଦେଖି ମୋର ବିସ୍ମୟ ବଢ଼ି ଯାଉଥାଏ ।

ତରୁଣୀ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ପଚାରିଲି, ‘ଏ କୋଠା କାହାର ?
ଏଠାକୁ ମୁଁ ଆସିଲି କିପରି ?’

ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, ‘ଏ ପରା ହାସ୍‌ପାତାଲ୍ ।’

‘ହାସ୍‌ପାତାଲ୍ ! ମୋର ତ କିଛି ବେମାର ହୋଇନାହିଁ ।
କିଏ ମତେ ଏଠାକୁ ଆଣିଲା ?’

ତରୁଣୀ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ ‘ପରେ ବୁଝିବ’ କହି ଚାଲି-
ଗଲା ।

ତହୁଁ ଗୋଟାଏ ମୋଟର୍ ଆସି ସେ ଘର ସାମନାରେ
ଛୁଟା ହେଲା । ମୁଁ ସେ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଥାଏ । ମୋଟର୍ ରୁ ଦୁଇ
ଜଣ ଓହ୍ଲାଇ ମୋ ନିକଟକୁ ଆସିବାର ଦେଖିଲି । ମୁଁ କ୍ରମେ
ଅବାଜ୍ ହେଉଥାଏ । ତହିଁରୁ ଜଣେ ମୋ ପଛ ପଟୁ ଆସି କହିଲା,
‘ରମ୍ଭା, ଭଲ ଅଛିତ ?’

ଚମକି ପଡ଼ି ଦେଖିଲା—ଶିଶିର । ତା'କୁ ଫର୍ଦ୍ଦ ଚାହିଁ ବର୍ଷ ପରେ ଦେଖି କୁଣ୍ଡଳ ପକାଇଲା । କହିଲା, 'କରେ, ତୁ ଏଠାକୁ କେବେ ?'

ସେ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ତା' ସଙ୍ଗେ ଥିବା ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ତା'କୁ ପଚାରିଲେ, ଆ ପଣ କ'ଣ ଏହାକୁ ଜାଣନ୍ତି ?

ସେ କହିଲା, 'ହଁ ଅନେକ ଦିନରୁ ଜାଣେ । ଏପରି ମୋ ବି.ଏ. କ୍ଲାସ୍‌ରେ ସହପାଠୀ ।'

ଶିଶିର ମତେ ସେ ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା କହିଲା , 'ଏହେଉଛନ୍ତି ସିଭଲ୍ ସର୍ଜନ୍ ।'

ମୁଁ ନମସ୍କାର କଲି ।

ଡାକ୍ତର ଗର୍ବର କଣ୍ଠରେ ମତେ ପଚାରିଲେ , 'ଭଲ ଅଛନ୍ତି ?'

କହିଲା, 'ବେଗ୍ ଅଛି ମୋର କ'ଣ ହୋଇଥିଲାକି ?'

ସେ ସ୍ଥିତ ହାସ ପ୍ରକାଶ କରି କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ ।

ଶିଶିର ଡାକ୍ତର କୁ ପଚାରିଲା, 'ତେବେ କ'ଣ ରମୁ ଏଥର ଘରକୁ ଯାଇ ପାରିବ ?'

'ହଁ, Now he is alright. ସେ ଯାଇ ପାରିବ ।'

ଡାକ୍ତର କି ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଶିଶିର ମୋର ହାତ ଧରି ଚାଲିଲା ମୋଟର୍ ଆଡ଼କୁ । ମୋଟର୍ ରେ ବସି ଦୁହେଁ ସହର ଭିତର କୁ ଗଲୁ । ଦେଖିଲୁ , ଜେଲ୍‌ଖାନା ନିକଟରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି । କୋଲାହଳରେ ସେ ସ୍ଥାନଟି ଶାନ୍ତି ପଡୁଛି ।

କହିଲା, 'ଶିଶିର, ଆଜି କାହିଁକି ସହରରେ ଏତେ ଚଢ଼ଳ ? ଟିକିଏ ରହ, ଶୁଣିବା କ'ଣ ହେଲା ।'

ସେ କିଛି ନକହି ମୋଟର ରଖିଲା ଜେଲଖାନା ସାମ-
ନାରେ । ଦୁହେଁ ମୋଟର ରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଜେଲଖାନା ଭିତରେ
ପ୍ରବେଶ କଲୁ । ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଦେଖିଲି, ଗୋଟାଏ କୋଠରୀ ରେ
ନବୀନ ଆଉ ଚଉଧୁରୀ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ
ସେପରି ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ନିକଟ କୁ ଯାଇ
ପଚାରିଲି, ‘ହେଲା କ’ଣ ?’

ଦୁହେଁ କିଛି ନ କହି ମୁଣ୍ଡ ପୋତି ଦେଲେ ।

ଶିଶିର ଆସି କହିଲା, ‘କ’ଣ କରୁଛୁ ? ଆସିବା ।’

ପଚାରିଲି, ‘ଏମାନଙ୍କର ହେଲା କ’ଣ ?’

ସେ ହସି ହସି କହିଲା, ‘ହେଲା କ’ଣ ବୁଝିବୁ ପରେ ।’
ଏତକ କହି ମୋର ହାତ ଧରି ମୋଟର ରେ ବସାଇଲା । ଦୁହେଁ
ମୋ ବସାକୁ ଫେରିଲୁ । ପୁରୀର ଦୁଆର ପାଖରେ କାବ୍‌ବା
ହୋଇ ପଚାରିଲା-‘ବାବୁ, କାଲିଠୁ ଆପଣ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲେ?
ଆପଣଙ୍କୁ ନବୀନ ଓ ସେ ନୁଆ ବାବୁ ହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ବୋଲି
ସହରଯାକ ଖବର । ଓଃ ! ଭଗବାନ !’

ଘର ଭିତର କୁ ଗଲୁ । ଦୁହେଁ ଚଉକିରେ ବସିଲୁ ।
ହଠାତ୍ ମନେ ପଡ଼ିଲା ଭିକାରୀ ର କଥା । ପୁରୀର କୁ ପଚାରିଲି
‘ଭିକାରୀ କାହିଁ ? କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛି ?’

ସେ କହିଲା, ‘ବାବୁ, କାହିଁ କାଲିଠୁ ତ ତା’ର ଦେଖାନାହିଁ ।’

ଭିକାରୀ ନଥିବା କଥା ଶୁଣି ମନରେ ଅଶାନ୍ତି ଜନ୍ମିଲା ।

ଶିଶିର ପଚାରିଲା, ‘କିରେ, କ’ଣ ଭାବୁଛୁ ? କାହାପାଇଁ ?’

କହିଲି, ‘କିଛି ନୁହେଁ—ଗୋଟିଏ ଭିକାରୀ କୁ ଘରେ
କେତେ ଦିନୁ ରଖିଥିଲି । ତା’କୁ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲି ।
ସେ ବିଚର ଏବେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଛି । ତା’ପାଇଁ ଟିକି ।’

ଶୋଚନା କରୁଛି ।’

ସେ କହିଲା, ‘ଶୋଚନା ! କାହିଁକି ? ଭିକାରୀ ତ ତୋ ନିକଟରେ ଅଛି ।’

‘ନିକଟରେ ! କାହିଁ, କେଉଁଠି ?’

‘ଭିକାରୀ ପରା ମୁଁ ।’

‘ନା, ନା, ଅସମ୍ଭବ । ତୁ ‘ଭିକାରୀ’ ବୋଲି କହିଲେ ଲୋକେ ହସିବେ ।’

ସେ କିଛି ନକହି ପକେଟ୍ ରୁ ବାହାର କରି ମୋ ହାତକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପତ୍ର ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ।

ପତ୍ର ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଦେହ ଅରିଗଲା । ରୋମ ଟାଙ୍କୁରି ଗଲା । ଏ କ’ଣ ! ନବୀନର ଏ ଲେଖା ! ସେ ଏଡ଼େ ମାରମ୍ଭକ !! ମୋର ଧନ ନେଇ, ମୋର ଜୀବନ ନେବା ପାଇଁ ଏ ଶତଯନ୍ତ୍ର ! ଆଉ ପଢ଼ି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଶିଶିର ମୁହଁ କୁ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲି ।

ଶିଶିର କହିଲା, ‘ହେଲା କ’ଣ ଏବେ ଜାଣିଲୁ ?’ ଆଉ କହିଗଲା ସମସ୍ତ ଘଟଣା । ସେ କିପରି ପତ୍ରଟି ପାଇ ଭିକାରୀ ବେଶରେ ତା’ର ପଛେ ପଛେ ଜଗି ରହିଥିଲା ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପଚାରିଲି, ‘ତୁ ଏତେ ରହସ୍ୟ ଜାଣିଲୁ କିପରି ?’

ସେ ହସି ହସି କହିଲା, ‘ମୁଁ ପରା ଡିଟେକ୍ଟିଭ୍ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର୍ ।’

କ୍ଷମା

ପୌଷ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ରାସ୍ତାର ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ଖମ୍ବ ଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଦୀପ ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ହୋଇ ଜଳି ଉଠିଲା । କୋହଲ ପବନ ଟିକିଏ ଲାଗି ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠିଥାଏ ।

ମୋର ବାଲ୍ୟ ସାଥୀ ଉଦୟ ଆସି ଥାଏ ଗାଁକୁ ବହୁଦିନ ପରେ । ଉଦୟ ଆଉ ମୁଁ ବସି କଥା ହେଉଥାଉ ରେଡ୍‌କ୍ଲ ରୁମ୍‌ରେ । ତା'ର ଭାରତ ଭ୍ରମଣ କଥା ସେ ଯାହା କହୁ ଥାଏ—ମୁଁ ଶୁଣି ଥରେ ଥରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ ଏବଂ ଆଉ ଥରେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରୁଥାଏ । ରାସ୍ତାରେ ସାଇକଲ୍ ରେ ଯାଉ ଯାଉ ଠାଏଁ ଠାଏଁ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଚୋର ଡକାୟତ କି ଅନ୍ଧାରୁର କଥା ଶୁଣି ଦେହ ଉପରେ ଥରି ଉଠୁ ଥାଏ ।

କିଛି ସନ୍ଧ୍ୟା ଏପରି ସମ୍ଭାଷଣ ପରେ ଉଦୟ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ ମନେ କହିଲା, ‘ଭାଇ, ଭାଇ, ଆଜି ସିନେମା ଦେଖି ଆସିବା । ମୁଁ ସମୟ ନପାଇ ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ସିନେମା ଦେଖି ନାହିଁ ।’

ହସି ଦେଇ କହିଲ, ‘ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା । କଣ କହୁଛୁ ?
ତୁ ଆଜି ଯାଏଁ କେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହର ବୁଲିଥିବୁଣି ; କେଉଁଠି
ହେଲେ ସିନେମା ଦେଖିଲୁ ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକ ! ମୁଁ ଏ ଭଳିଆ ତ—
କେବେ ଦେଖିନାହିଁ ।’

ଉଦୟ କହିଲା, ‘ବାଃ ! ତୋ’ର କଥାରେ କି ଅର୍ଥ
ଅଛି ? ‘ଟୁରଷ୍ଟ’ ମାନେ କ’ଣ ଖାଲି ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଏତେ
କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରି ଘରୁ ବାହାରି ଥାନ୍ତି ? ତୁ ଯଦି ସେପରି ଟୁର କରି
ଥାନ୍ତି, ତେବେ ତୋକଥା ତୁ ନିଜେ ଜାଣିଥାନ୍ତି । ମୁଁ କହିଲେ
କ’ଣ ହେବ ? ଭାବୁଛୁ— ‘ଟୁରଷ୍ଟ’ମାନେ ମଉଜ ମଜଲିସ୍ କରି
ଫେରିଥାନ୍ତି ।’

ଟଣ୍ କିନା ଘଣ୍ଟାଏ ବାଜିଲା ।

ଘଡ଼ିଟାକୁ ଥରେ ଚାହିଁଲି । ଦେଖିଲି ସାତେ ସାତ । ଉଦୟ
ର ପିଠି ଉପରେ ଚାପୁଡ଼ା ଟିଏ ଦେଇ କହିଲ, ‘ସିନେମା କାଲିକି
ଦେଖିବା । ଆଉ ଆଜି ସମୟ କାହିଁ ? ଦେଖ-ସାତେ ସାତ ।’

‘ନା, ନା, ଆଜି ନିଶ୍ଚୟ ଯିବା । କାଲିକି ମତେ ଟିକିଏ
କାମଅଛି , ଯାଇ ହେବ ନାହିଁ ।’

ମୁଁ ତର ତର ହୋଇ ‘ବ୍ରେକେଟ୍’ରେ ଝୁଲୁ ଥିବା କମିଜ
ଖଣ୍ଡେ ଗଲାଇ ଦେଇ ଉଦୟର ହାତଧରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲି
ବାରଣ୍ଡାକୁ । ରୁକର ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ପାନ ଦେଇ ଚାଲି ଗଲା ତା’ର
ଦୈନିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିବାପାଇଁ । ଦୁହେଁ ଚାଲିଲୁ ବଜାର
ବାଟେ । ରାସ୍ତାରେ ଭେଟ ହେଲା ବସନ୍ତବାବୁଙ୍କ ସହିତ । ବସନ୍ତ ବାବୁ
ହସି ହସି କହିଲେ, ‘ଓଃ, ନମସ୍ତେ, ନମସ୍ତେ ।’

ଆମେକି ‘ନମସ୍ତେ’ ‘ନମସ୍ତେ’ କହି ରାସ୍ତାରେ ଠିଆହେଲୁ
ସେ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, ‘ଶୀତରେ

ଏତେବେଳେ କୁଆଡ଼େ ?’

କହିଲି— ‘ଉଦୟ ବହୁ ଦିନ ପରେ ଆସିଛି । ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଛୁ । ବୋଧହୁଏ ସିନେମା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନ ଥିବ ।’

ସେ କହିଲେ ‘ସିନେମା ! ବାଃ ! ମୁଁ ପରା ଆଜି ସେଠାକୁ ଯାଉଛି । ଲୋକେ କୁହା କୁହୁ ହେଉଛନ୍ତି—ଫିଲ୍ ମଟି ଖୁବ୍ ବଡ଼ିଆ ଚାଲି ଶୀଘ୍ର ଯିବା । ନଚେତ୍ ଟିକଟ ପାଇବା ମୁଷ୍କଲ ହେବ ।’

ତନିହେଁ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ପହଞ୍ଚିଲୁ ‘ସିନେମା ହଲ୍’ ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଚାନ୍ଦିଆବାଦରେ । ବସନ୍ତ ବାବୁ ତନି କପ୍ ଚାନ୍ଦି ପାଇଁ ବରଦ ଦେଲେ । ଶୀତରେ ଦେହ ଥରି ଉଠୁଥାଏ । ପକେଟରୁ ସିଗାରେଟ୍ ବାକ୍ସଟି ବାହାର କରି ବସନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ଖଣିଏ ନେବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲି । ସେ ସିଗାରେଟ୍ ଟିଏ ନେଇ ଧନ୍ୟବାଦ ଟିଏ ଦେଲେ । ମୁଁ ଜାଣେ—ଉଦୟ ସିଗାରେଟ୍ ଖାଏ ନାହିଁ; ତେଣୁ ତାକୁ ନ ଯାଚି ‘Excuse me’ ବୋଲି କହିଲି ।

ଦୋକାନ—ଟୋକା ତନି କପ୍ ଚାନ୍ଦି ଆଣି ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥୋଇଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ମୁଁ ତ ଚାନ୍ଦି ପ୍ରିୟ । ପ୍ରଥମେ କପ୍ ଉଠାଇ ଚାନ୍ଦି ପିଉଛି—ଦେଖିଲି କେଉଁଠୁ ଗୋଟାଏ ଶ୍ୟାମଳ ବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥୂଳକାୟ ଲୋକ ଆସି ମୋ ନିକଟରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ମନ୍ଦ୍ୟ ପାନର ଗର ମହକ ଉଠୁଛି । ପଚାରିଲି, ‘କଣ ?’

ସେ ଲୋକ କିଛି ଉତ୍ତର ନଦେଇ ମୋ ନିକଟରୁ ଟିକିଏ ଦୁଇ ଉଦୟର ଗାଲରେ ନିର୍ଦ୍ଦମ ଚାଲି ଟିଏ ଦେଲା । ସେ ଶବ୍ଦରେ ମୋର ହାତରୁ ଅଧପିଆ ଚାନ୍ଦି କପ୍ଟି ଖସି ତଳେ କରୁଡ଼ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ନିବାକ୍ । ଦେଖିଲି ଉଦୟର

ଆଖି ଦୁଇଟିରୁ ଲୁହ ଝର ଝର ହୋଇ ଗଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି ।

ଏ ଜାଣି ଦେଖି ବସନ୍ତ ବାବୁ ଧଉଁ କନା ଗୋଟିରୁ ଉଠି ସେ ଲୋକଟିକୁ ଜୋରରେ ଉଠି ଧରିଲେ । ଏ ଘଟଣା ଦେଖି ନିକଟସ୍ଥ ବଜାରର ଲୋକେ ‘ହୋଟେଲ୍’ ଭିତରେ ପଶି ଆମର ଚାହିଦା ଘେରିଗଲେ । ହୋଟେଲ୍ ବାଲା ଆଉ ବସନ୍ତ ବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ସମସ୍ତ ଖବର ଶୁଣି ଜନତା ଭିତରୁ କିଏ କହିଲା, ‘ଏ ପାଷଣ୍ଡକୁ ପୁଲିଶ୍ କିମା ଦିଅ,’—କିଏ ଅବା କହିଲା—‘ନା,ନା, ପୁଲିଶ୍ କିମା କିଆଁ ଦେବ ? ପ୍ରହାର କର ।’ ଏପରି କିଏ କେତେ କହି ଗଲେ, ତା’ର କଲନା ନାହିଁ ।

ଲୋକ ଗହଳରୁ ଜଣେ ବାହାରି ସେହି ପାଷାଣ୍ଡର ମଥା ଉପରେ ଯେତେ ବେଳେ ପ୍ରହାର କଲା—ସେ ଅଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଉଦୟ ସେ ଲୋକର ହାତ ଧରି କହିଲା— ‘ଭାଇ,ତା’କୁ ମାରନା’ ମତେ ମାର । ତା’ର କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ଯାହା ହେବାର ତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏହା କିଛି ନୁହେଁ । ମନୁଷ୍ୟ ଏ ମର ସଂସାରରେ କେତେ ବାଧା-ବିଘ୍ନ, ନିନ୍ଦା-ଅପବାଦ, କ୍ଳେଶ-ଯାତନା ସହିବାକୁ ହେବ-ତା’ର କଲନା ନାହିଁ । ମୁଁ ବି ମନୁଷ୍ୟ; ଏଣୁ ସବୁ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଭାବିବାର କିଛି ନାହିଁ । କ୍ଷମାକର , ଭାଇ , କ୍ଷମାକର ।’

ଏ କଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ନିର୍ବାକ୍ ।

ବସନ୍ତ ବାବୁ ଗନ୍ଧାର ସ୍ତରରେ କହିଲେ, ‘ଧନ୍ୟ ! ଉଦୟ, ଧନ୍ୟ !’

କି ଉଦାରତା !

ମୁଁ ସେଇ ଦିନ ଉଦୟ ଠାରୁ ଶିଶିଲ ସହିଷ୍ଣୁତାର

ସ୍ବରୂପ । ଭାବିଲି—ଦେଶର ବଡ଼ ବଡ଼ ନେତାମାନେ ଏପରି ଅକ-
ଳନ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରି ଆଜି ଦେଶର କୋଳରେ ଉଜ୍ଜ ଆସନ ଗ୍ରହଣ
କରି ଯଶସ୍ବୀ ଓ ଦେଶର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଜୟହିନ୍ଦ ।

Printed by Rajah J. D. Verma,
AT "SRI KAMAL KUMARI PRESS".
TEKKALI 1951